

KOMENTÁŘ K SLDB 2011 V ČESKÉ REPUBLICĚ¹

Definitivní výsledky potvrdily trendy zjištěné již v předběžných výsledcích, zveřejněných v polovině prosince loňského roku: rychle přibývá cizinců dlouhodobě žijících v České republice, roste počet lidí s vysokoškolským vzděláním, ubývá osob žijících v manželství, výrazně se mění vlastnické formy bydlení.

Předběžné výsledky SLDB 2011 představovaly první údaje zveřejněné bezprostředně po jejich pořízení a prvotním zpracování. Definitivní výsledky jsou produktem rozsáhlého zpracování, které zahrnovalo kromě komplexní kontroly všech dat a jejich provázanosti mezi sebou i v územním členění také výpočty nových charakteristik, které nebyly zjišťovány přímo na sčítacích formulářích, ale bylo nutné je ze získaných dat dopočítat. Jednalo se například o místo obvyklého pobytu osob, byty se sníženou kvalitou, počet osob v bytě, stáří domu apod. Výsledkem je databáze téměř 18 milionů vzájemně propojených datových vět za osoby, byty a domy, z níž budou postupně zveřejňovány výstupy, především ve formě tabulek a z nich následně složených datových publikací.

Základní odlišností definitivních výsledků od předběžných je jejich zpracování podle tzv. místa obvyklého pobytu. To je v souladu s metodikou uvedenou v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES)č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů. Dodržení jednotné definice obvyklého pobytu poprvé umožňuje srovnatelnost výsledků mezi všemi členskými státy EU. Osoby jsou vždy započteny v té zemi, kde skutečně žijí, bez ohledu na místo úředně evidovaného pobytu. V souladu s touto definicí je zpracován nejen údaj o počtu obyvatel jednotlivých územních jednotek, měst a obcí, ale i o obydlenosti domů a bytů. Rovněž údaje o domácnostech jsou konstruovány podle deklarovaných rodinných vztahů mezi osobami společně bydlícími v místě obvyklého pobytu. Poprvé je tak možné porovnání údajů o úředně evidovaném místě trvalého pobytu a skutečném místě pobytu.

Údaje o obyvatelstvu podle místa obvyklého pobytu nejsou v absolutním vyjádření plně srovnatelné s předchozími cenzy, které zpracovávaly výsledky týkající se výlučně obyvatelstva trvale bydlícího. Naopak poskytují poprvé informace více se blížící realitě, protože odrážejí vyšší mobilitu obyvatelstva i skutečnost, že řada osob žije ve skutečnosti na jiné než evidované adrese.

Definitivní výsledky přinášejí oproti předběžným podrobnější členění výsledků. Týká se to např. u osob údajů o zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti, dojíždění do zaměstnání apod. Výrazně podrobnější je členění údajů o bytech a domech. Novými informacemi jsou data o domácnostech, včetně jejich bydlení. K dispozici je kombinační členění výstupů – podle několika ukazatelů, např. obyvatelstvo podle věku, pohlaví, rodinného stavu a ekonomické aktivity nebo podle věku, pohlaví, náboženské víry a národnosti.

Definitivní výsledky jsou přístupné na www.scitani.cz. Všechna data se vztahují k 26. březnu 2011.

Obyvatelstvo

V České republice mělo v rozhodném okamžiku sčítání na jaře loňského roku **obvyklý pobyt** podle definitivních výsledků 10 436 560 obyvatel. Tento údaj je o téměř 126 tis. nižší, než byl údaj o počtu trvale bydlících v předběžných výsledcích. Vliv na to mají dva faktory: jednak zpřesnění údajů proti předběžným výsledkům po provedených kontrolách, jednak metodická změna (údaj za obvyklý pobyt je nižší o osoby, které mají na území ČR trvalý či dlouhodobý pobyt, byly zde sečteny, ale obvyklý pobyt mají v zahraničí).

Podle expertních odhadů je počet obyvatel žijících na území ČR ve srovnání s publikovanými výsledky vyšší asi o 0,7 %. Tyto obyvatele se nepodařilo v průběhu distribuce a sběru sčítacích formulářů zastihnout. Nedopočet sčítání do 2 % je v mezinárodním srovnání obecně považován za velmi dobrý výsledek. Nejlépe z hlediska úplnosti a konzistence vyplnění sčítacích formulářů odpovídali obyvatelé v produktivním věku, v manželském svazku, s úplným středním či vysokoškolským vzděláním.

Cizinců s obvyklým pobytem v ČR je 422,3 tis. Nejpočetnější skupinou cizinců v ČR jsou občané Ukrajiny (116,1 tis.). Na druhém místě jsou občané Slovenska (82,3 tis.), následováni státními příslušníky Vietnamu (52,6 tis.), Ruska (31,5 tis.), Polska (16,8 tis.) a Německa (14,9 tis.).

¹ Tisková zpráva ČSÚ z 3. října 2012

Výsledky sčítání potvrdily, že v České republice se zlepšuje **vzdělanostní struktura** obyvatel. Osob s vysokoškolským vzděláním bylo zjištěno 1 114,7 tis. a tvořily 12,5 % z celkového počtu osob starších 15 let. Nejvíce vysokoškolsky vzdělaných lidí žije v Praze (263,3 tisíc osob, tj. 23,6 % z obyvatel patnáctiletých a starších). To znamená, že téměř každý čtvrtý člověk, žijící v Praze, vystudoval vysokou školu. Naopak nejmenší podíl vysokoškoláků na celkové populaci je v Karlovarském kraji (7,0 % obyvatel regionu ve věku 15 a více let).

Nejčtenější skupinou podle nejvyššího stupně vzdělání jsou osoby se středním vzděláním bez maturity. Při sčítání v roce 2011 jich bylo 2 952,1tis. a tvořily přibližně třetinu obyvatel patnáctiletých a starších. Při předchozích dvou sčítáních jejich zastoupení dosahovalo 35 – 38 %.

Podle **ekonomické aktivity** lze celou populaci rozdělit na dvě téměř stejně velké skupiny. Mírně větší (5,1 mil.) tvoří ekonomicky aktivní osoby. Z nich bylo téměř půl milionu nezaměstnaných a 4 580,7 tis. zaměstnaných. Většina z nich (3 568,2 tis.) pracovala v postavení zaměstnance. Pouze 164,9 tis. osob zaměstnávalo v rámci svého podnikání další osoby. Dalších 589,2 tis. osob (12,9 % všech pracujících) představovaly osoby samostatně činné. Osob ekonomicky neaktivních (děti, žáci, studenti, nepracující důchodci apod.) bylo 4,8 mil.

Domy

V březnu 2011 bylo sečteno celkem 2 158,1 tis. **domů** určených k bydlení. Obydlených domů bylo 1 800,1 tis. a tvořily 83,4 % domovního fondu. Neobydlených domů bylo 16,6 %. Téměř dvě třetiny (65,1 %) jich bylo v obcích do 2 000 obyvatel.

Výraznou většinu domů tvořily rodinné domy (88,1 %). Bytových domů byla jen desetina z celkového domovního fondu.

Podstatně se zlepšila **technická vybavenost** domů. Například ústřední topení mělo 80,6 % obydlých domů (proti 73,1 % v roce 2001). Na kanalizační síť bylo připojeno 61,1 % domů (52,4 % v roce 2001) a podíl domů s plynem se zvýšil na 60,5 % z 55,2 % v roce 2001.

Většina obydlých domů byla stejně jako před deseti lety postavena z cihel, tvárníc či kamene (87,0 %). Mírně se v uplynulých 10 letech snížil podíl domů ze stěnových panelů (ze 4,9 % na 4,6 %) a podíl domů z nepálených cihel (z 2,1 % na 1,5 %).

Byty

Z celkového počtu 4 756,7 tis. **bytů** jich bylo 4 104,7 tis. obydlých a 651,9 tis. (13,7 %) neobydlých. Více než polovina obydlých bytů byla v bytových domech (55,0 %). Podíl bytů v rodinných domech dosáhl 43,7 %. Více než čtvrtina neobydlých bytů sloužila k rekreaci (169 tis).

Významné změny probíhaly ve struktuře **vlastnictví bytového fondu**, což přímo souvisí s prodeji obecních bytů do soukromého vlastnictví a převody družstevních bytů do vlastnictví jednotlivých členů. Počet obydlých bytů v osobním vlastnictví se tak za posledních 10 let téměř zdvojnásobil. Stoupl o 95,4 % na 824,1 tis. Naopak počet nájemních bytů se snížil o 15 %. Klesl i počet družstevních bytů o 30 %.

Dále se zvýšila **technická vybavenost** bytů. Téměř 92 % obydlých bytů bylo standardních a pouhých 5,6 % bylo bytů se sníženou kvalitou (tzn. byty v minulosti zařazované do tzv. III. a IV. kategorie). Více než 3,5 mil. bytů (87,3 %) bylo s ústředním topením i úplným příslušenstvím.

Také **plocha bytů** se zvětšila. Byty se třemi a více obytnými místnostmi v roce 2011 již tvořily téměř tři čtvrtiny obydlého bytového fondu. Naopak podíl bytů s 1-2 obytnými místnostmi se snížil z téměř poloviny v roce 2001 na necelou pětinu v loňském roce.

Klesl **počet lidí připadajících na jeden byt**. Zatímco ve sčítání 2001 dosáhl podíl bytů se 4 a více osobami 28 %, vloni jen 23 %. Nárůst velikosti bytů a naopak nižšího počtu osob v nich žijících je zřejmý i z těchto údajů: za uplynulých 10 let se průměrná obytná plocha bytu zvýšila ze 49,5 m² na 65,3 m² a průměrná obytná plocha připadající na jednu osobu vzrostla z 18,6 m² na 23,2 m².